

การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต ประจำปี 2562

ธนาคารออมสินตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงซึ่งความเสี่ยงด้านปฏิบัติการเป็นความเสี่ยงประเภทหนึ่งในความเสี่ยงที่สำคัญต่อการดำเนินงานของธนาคารตามนโยบายบริหารความเสี่ยง (Enterprise Risk Management Policy) โดยธนาคารได้พัฒนาระบบการวัด ติดตาม ควบคุม และรายงานความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ การจัดทำมีระบบการควบคุมภายในสำหรับการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ รวมถึงมีการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการของธนาคารมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการดำเนินงานของธนาคาร

ธนาคารมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงประเภทหนึ่งของความเสี่ยงด้านปฏิบัติการโดยมีการระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การติดตามความเสี่ยง การควบคุมหรือลดความเสี่ยง การจัดเก็บข้อมูล และรายงานความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ทั้งนี้ ธนาคารมุ่งเน้นให้การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการสอดคล้องเหมาะสมกับขนาด ความซับซ้อน และความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของธนาคารเป็นสำคัญ

ปัจจัยความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยด้านคน ถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งเกิดจากกระบวนการทำงานผิดพลาดหรือการควบคุมภายในไม่เพียงพอ อันอาจนำไปสู่การทุจริตทั้งภายในและภายนอก ดังนั้น การให้ความสำคัญในการคัดเลือกพนักงาน การอบรม และการพัฒนา จะทำให้องค์กรได้พนักงานที่มีคุณสมบัติ ประสิทธิภาพ และความสามารถที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน
2. ปัจจัยด้านระบบงาน หากระบบงานเกิดความเสียหาย ขัดข้อง หรือหยุดชะงัก รวมถึงความถูกต้องเชื่อถือได้ของระบบข้อมูลและระบบการสื่อสารภายในองค์กร การควบคุมการเข้าถึงระบบ การรักษาความปลอดภัยของระบบและข้อมูล ตลอดจนความสามารถในการนำระบบให้กลับมาทำงานได้ตามปกติหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน อันอาจมีผลกระทบต่อการทำงาน
3. ปัจจัยด้านกระบวนการทำงาน หากธนาคารไม่มีกระบวนการหรือขั้นตอนการทำงาน หรือจุดควบคุมในแต่ละธุรกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงให้เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปปฏิบัติงานได้ อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในรูปของตัวเงิน เช่น การเปรียบเทียบปรับหรือการถูกฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง หรือที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ด้านชื่อเสียง
4. ปัจจัยที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและที่เกิดจากเหตุการณ์ภายนอก ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่อยู่เหนือความคาดหมายหรือการควบคุมของธนาคาร เช่น ด้านการเมือง ด้านภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับของทางการ

กระบวนการประเมินความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริตของธนาคารออมสิน

1. การระบุความเสี่ยง และประเภทความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยงให้ระบุรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงด้านการทุจริต โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงด้านการทุจริตนั้นอยู่แล้ว และนำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวมาพิจารณาประเภทความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	ความหมาย
Known Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิดมาก่อน หรือคาดว่าจะมีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น
Unknown Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการพยากรณ์ในอนาคต

2. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงด้านการทุจริต โดยมีรายละเอียดดังนี้

สถานะความเสี่ยง	ความหมาย
	ความเสี่ยงระดับต่ำ
	ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติ ควบคุมดูแลได้
	ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอนจนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
	ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้ อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

3. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง โดยมีการนำความเสี่ยงการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงสูง และสูงมาก มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

3.1 ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

กิจกรรม	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	ความหมาย
กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก (Must)	3 หรือ 2	มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้
กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง (Should)	1	มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต

3.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	1	2	3
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึง หน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาควิเคราะห์		x	x
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial		x	x
ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User		x	x
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process	x	x	
กระทบด้านการเรียนรู้ องค์กรความรู้ Learning & Growth	x	x	

4. การประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยมีการนำค่าความเสี่ยงรวมมาทำการประเมินการควบคุมการทุจริตว่า มีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ

ความเสี่ยงการทุจริต		ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง/สูงมาก
คุณภาพการจัดการ	ดี	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง
	พอใช้	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง
	อ่อน	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูง

ความหมายของคุณภาพการจัดการ

- ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการหรือองค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน
- พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการหรือองค์กรแต่ยอมรับได้
- อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการและยอมรับไม่ได้

5. มาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริต

กรณีที่ประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตแล้วพบว่า กระบวนการใดมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตสูงหรือปานกลาง ให้จัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตตามลำดับความรุนแรง

การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริตของธนาคารออมสินประจำปี 2562
ชื่อกระบวนการ : การจัดซื้อจัดจ้าง

กระบวนการ/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง			คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต				
	Know Factor	Unknown Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	ระดับความจำเป็น	ระดับความรุนแรง	ค่าความเสี่ยงรวม		ต่ำ/ค่อนข้างต่ำ	กลาง	สูง/สูงมาก		
การจัดซื้อจัดจ้าง															
1.1 การสมยอมหรือ “ฮั้ว” กันในการเสนอราคา โดยมีการตกลงเลือกผู้ชนะมาก่อนแล้วในกลุ่มผู้ที่เข้าร่วมเสนอราคาบางส่วนหรือทั้งหมด ซึ่งพนักงานทราบและมีส่วนในการสมคบกับผู้เข้าร่วมเสนอราคา		✓		✓			3	3	9	ดี	✓				
1.2 การแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยผู้เสนอราคาตกลงจะแบ่งผลประโยชน์จากโครงการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่พนักงานผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ตนเป็นผู้ชนะในการเสนอราคา		✓		✓			3	3	9	ดี	✓				

หมายเหตุ : มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ คือ ค่าที่อยู่ในระดับ 3 หรือ 2
มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต คือ ค่าที่อยู่ในระดับ 1
ค่าความเสี่ยงรวม = ระดับความจำเป็น X ระดับความรุนแรง
ค่าความเสี่ยงรวม 1 - 3 คือ ต่ำ
ค่าความเสี่ยงรวม 4 - 6 คือ ปานกลาง
ค่าความเสี่ยงรวม 7 - 9 คือ สูงมาก/สูง

 ความเสี่ยงระดับต่ำ
 ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้
 ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องกับหลายคนหลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอนจนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
 ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

มาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริต

กระบวนการ/ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริต
การจัดซื้อจัดจ้าง	
<p>1. การสมยอมหรือ “ฮั้ว” กันในการเสนอราคา</p> <p>2. การแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินในการจัดซื้อจัดจ้าง</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ประกาศเจตนารมณ์ “นโยบายการกำกับดูแลเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสและเป็นธรรม” ● จัดทำข้อตกลงคุณธรรมเป็นลายลักษณ์อักษรกับผู้ที่เข้าเสนอราคาในโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีมูลค่าสูง ● กำหนดระเบียบ แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ● กำหนดให้ผู้รับจ้างต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรการควบคุมภายในเพื่อต่อต้านการให้หรือรับสินบนไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด ๆ หากไม่ยอมรับหรือไม่ปฏิบัติตาม ธนาคารจะบอกเลิกสัญญาทันที ● ประกาศเผยแพร่กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างบนเว็บไซต์ธนาคารดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. แผนการจัดซื้อจัดจ้างหรือ แผนการจัดหาพัสดุ 2. ประกาศต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดหาพัสดุ 3. สรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างหรือ การจัดหาพัสดुरายเดือน 4. รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดหาพัสดุประจำปี ● ให้คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างลงนามในแบบการตรวจสอบการมี/ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียของการจัดซื้อจัดจ้างตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ● มีการตรวจสอบผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการในการจัดซื้อจัดจ้างทุกครั้ง เพื่อป้องกันไม่ให้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ยื่นข้อเสนอ หากพบว่าผู้ที่มีหน้าที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอ หรือคู่สัญญาในการซื้อ หรือจ้าง ให้ผู้ที่มีหน้าที่ผู้นั้นลาออกจากการเป็นประธานหรือกรรมการในคณะกรรมการที่ตนได้รับการแต่งตั้ง กรณีพบการกระทำทุจริตจะรายงานธนาคารเพื่อดำเนินการสอบสวนและลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง ● กำหนดให้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอแต่ละรายว่า เป็นผู้มีผลประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ หากปรากฏว่ามีผู้ยื่นข้อเสนอเป็นผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน ให้ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติตรวจรายชื่อผู้ยื่นข้อเสนอดังกล่าวทุกรายออกจากการเป็นผู้ยื่นข้อเสนอในครั้งนั้น ● มีหน่วยงานกำกับติดตาม ตรวจสอบ และสอบสวนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง หากพบการทุจริตจะรายงานธนาคาร เพื่อดำเนินการสอบสวนและลงโทษวินัย อย่างร้ายแรง ● กำหนดบทลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง (ไล่ออก) และดำเนินคดีอาญา